

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 26.10.1964, sp. zn. 3 Tz 41/64, ECLI:CZ:NS:1964:3.TZ.41.1964.1

Číslo: 41/1964

Právní věta: K výkladu zákonných podmínek pro podmíněné odložení výkonu trestu odnětí svobody podle § 58 odst. 1 písm. a) a b) tr. zák.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 26.10.1964

Spisová značka: 3 Tz 41/64

Číslo rozhodnutí: 41

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Trest odnětí svobody podmíněný, Ukládání trestu

Předpisy: 140/1961 Sb. § 58

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 41/1964 sb. rozh.

K výkladu zákonných podmínek pro podmíněné odložení výkonu trestu odnětí svobody podle § 58 odst. 1 písm. a) a b) tr. zák.

I.

K ustanovení § 58 odst. 1 písm. a) tr. zák.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 1964 - [3 Tz 41/64](#).)

Rozsudkem okresního soudu v Karlových Varech ze dne 5. 2. 1964 sp. zn. 3 T 14/64 byli obviněni ml. J. V., F. V. a J. C. uznáni vinnými:

1. trestným činem znásilnění podle § 241 odst. 1 tr. zák., kterého se dopustili tím, že se zúčastnili znásilnění nezletilé H. S., nar. 10. 5. 1949, a to tak, že obviněný mladistvý J. V. ji držel ústa a po překonání jejího fyzického odporu vykonal na ní soulož, obviněný F. V. vykonal na ni soulož za pomoci ostatních přes její odpor a obviněný ml. J. C. tím, že se snažil zlomit její fyzický odpor přemlouváním k poslušnosti, aby ostatní mohli na ní vykonat soulož, což se jim podařilo.

2. trestným činem pohlavního zneužívání podle § 242 odst. 1 tr. zák., kterého se dopustil tím, že

osahávali na prsou a líbali nedospělou S. D., nar. 31. 12. 1950, nedospělou V. Z., nar. 26. 7. 1949, s kterou se pokusili souložit a souložili s nedospělou A. H., nar. 10. 10. 1948, Obviněný ml. J. C. dále pohlavně zneužil nedospělou Z. S., nar. 7. 6. 1949 tím, že ji osahával na přirození a pokoušel se s ní souložit.

Byli odsouzeni podle § 241 odst. 1 tr. zák. za použití § 35 odst. 1, § § 58 a 59 a § 82 odst. 1 tr. zák., a to J. V. k trestu odnětí svobody v trvání 10 měsíců podmíněně na dobu 2 roků, obvinění F. V. a J. C. k trestu odnětí svobody v trvání 18 měsíců podmíněně na dobu 3 roků.

Ke stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem ve lhůtě uvedené v § 272 tr. ř. vyslovil Nejvyšší soud, že rozsudkem okresního soudu byl porušen zákon též v ustanovení § 58 odst. 1 písm. a) tr. zák.

Rozsudek okresního soudu byl zrušen a okresnímu soudu bylo přikázáno, aby v rozsahu zrušení u obviněných ml. J. V., F. V. a J. C. věc znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Stížnost pro porušení zákona podaná generálním prokurátorem mezi jiným vytyká, že u obviněných mladistvých nebyly dány zákonné podmínky § 58 odst. 1 písm. a) tr. zák. k tomu, aby jim byl povolen podmíněný odklad výkonu trestu.

Nejvyšší soud přezkoumal ve smyslu ustanovení § 267 odst. 1 tr. ř. správnost výroků napadeného rozhodnutí, jakož i řízení, které předcházelo a dospěl k závěru, že byl porušen zákon.

Trestná činnost obviněných mladistvých byla páchána ve větší skupině mladých chlapců, z nichž někteří byli zletilí, někteří mladiství a též i nedospělí. Skupina se scházela v dřevěné boudě, kam přiváděla děvčata vesměs mladší 15 let. K pohlavnímu zneužívání nezletilých děvčat docházelo společným jednáním celé této party, a to tím, že členové party nezletilá děvčata svlékali, osahávali na prsou a přirození a pak s nimi v některých případech souložili.

Obviněným mladistvým byla trestná činnost bezpečně prokázána. Při uložení trestu však okresní soud nesprávně zhodnotil stupeň nebezpečnosti jejich činu pro společnost a v rozporu s ustanoveními § 23 odst. 1 tr. zák. a ustanovením § 58 odst. 1 písm. a) tr. zák. výkon uložených trestů odnětí svobody podmíněně odložil.

Ustanovení § 58 odst. 1 a) tr. zák. sice výslovně neukládá, aby soud při rozhodování podle tohoto ustanovení přihlížel ke stupni nebezpečnosti trestného činu pro společnost. Toto ustanovení nelze však chápat odtrženě od ustanovení § 23 odst. 1 tr. zák. (v tomto případě též § 76 tr. zák.) o účelu trestu a od zásad stanovených v § 31 odst. 1 tr. zák. pro výměru trestu.

Jen za této podmínky je možné, aby rozhodnutí podle § 58 odst. 1 písm. a) tr. zák. bylo v souladu se zákonným účelem trestu, a to jak s ohledem na ochranu společnosti, tak i na zabezpečení výchovy pachatele.

Okresní soud podcenil nebezpečnost činu mladistvých obviněných pro společnost, ač tato byla mimořádně závažná. Trestná činnost byla páchána ve velké partě, jejímiž členy byli i nedospělci. Jednání obviněných bylo cynické, hrubé a bezohledné, při čemž byl jakýkoliv citový vztah mezi mladými lidmi zcela vylučován a došlo i k morálnímu narušení nedospělých děvčat.

Pokud jde o případ znásilnění poškozené H. S., soud sám konstatuje, že šlo dosud o nenarušené, slušné děvče. Způsob a jednání mladistvých nasvědčuje mravní otrlosti, zkaženosti a bezcitnosti, kteří od svého jednání neustoupili i když poškozená se bránila, plakala, prosila a dokonce i nabízela

hodinky, aby ji nechali.

Situace nejlépe vystihuje výpověď L. B., který se sám trestné činnosti zúčastnil a který vypověděl, že bylo strašné poslouchat, jak poškozená křičela a řvala. Pokud pak jde o obviněného J. C., ten ji držel za hlavu, takže nešlo jen o pouhé přesvědčování k povolnosti poškozené, jak soud konstatuje v rozsudku.

Ani osobní vlastnosti (mimo trestnou činnost) obviněných mladistvých, jak bylo zjištěno, neodůvodňovaly použití ustanovení § 58 odst. 1 písm. a) tr. zák. Podle posudků z místa bydliště a zejména z pracoviště všichni tři obvinění mladiství vykazovali absenci a slabou pracovní morálku. Obviněný F. V. byl dokonce pro špatné chování vyloučen jako učeň z učení, J. V. mimo jiné narušoval kázeň v kolektivu a pokud jde o obviněného J. C., tento neměl ani v místě bydliště dobrou pověst.

Všechny tyto okolnosti v souhrnu nasvědčovaly tomu, že účelu trestu nebude dosaženo bez jeho výkonu.

Nejvyšší soud proto vyslovil, že rozsudkem okresního soudu v Karlových Varech ze dne 5. 2. 1964 sp. zn. 3 T 14/64 byl porušen zákon v ustanovení § 58 odst. 1 písm. a) tr. zák., rozsudek ve výroku o trestu zrušil a přikázal okresnímu soudu, aby věc v rozsahu zrušení znovu projednal a rozhodl.

II.

K ustanovení § 58 odst. 1 písm. b) tr. zák.:

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 1964 - 3 Tz 47/64)

Rozsudkem okresního soudu v Klatovech ze dne 19. března 1964, č. j. 1 T 11/64 - 28 byl obžalovaný J. D. uznán vinným trestným činem útoku na veřejného činitele podle § 156 odst. 2 tr. zák. a podle téhož zákonného ustanovení odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku, jehož výkon byl podle § 58 a § 59 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu tří roků. Současně bylo vysloveno, že se obžalovanému ukládá, aby se zdržel požívání nadměrného množství alkoholických nápojů v průběhu zkušební doby.

Ke stížnosti pro porušení zákona podané předsedou Nejvyššího soudu ve lhůtě § 272 tr. ř., zrušil Nejvyšší soud rozsudek okresního soudu ve výroku o trestu a přikázal okresnímu soudu v Klatovech, aby věc v rozsahu zrušení znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Trestné činnosti se obžalovaný J. D. podle rozsudku dopustil tím, že dne

15. prosince 1963 v podnapilém stavu po ukončení zábavy napadl službu konající příslušníky VB, když byl jimi vyzván k opuštění místnosti.

Proti tomuto rozsudku podal stížnost pro porušení zákona v neprospěch obviněného J. D. v zákonné lhůtě předseda Nejvyššího soudu. Ve stížnosti pro porušení zákona namítá, že u obviněného nebyly dány zákonné podmínky pro povolení podmíněného odkladu výkonu trestu. navrhuje, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek ve výroku o povolení podmíněného odkladu výkonu trestu a postupovat dále podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud přezkoumal ve smyslu ustanovení § 267 odst. 1 tr. ř. správnost výroků napadeného rozsudku, jakož i řízení, které tomuto rozhodnutí předcházelo. Na podkladě tohoto přezkoumání dospěl k názoru, že zákon byl porušen.

Podle § 23 odst. 1 tr. zák. je účelem trestu chránit společnost před pachateli trestných činů, zabránit odsouzeného další páčání trestné činnosti a vychovávat jej k tomu, aby vedl řádný život pracujícího člověka, a tím působit výchovně i na ostatní členy společnosti. Jaký trest podle druhu a v jaké výši má být pachateli trestného činu uložen stanoví § 31 odst. 1 tr. zák., v němž jsou uvedeny okolnosti, k nimž musí soud při stanovení druhu a výměry trestu přihlídnouti. Okolnosti určující stupeň nebezpečnosti činu pro společnost jsou příkladmo uvedeny v § 3 odst. 4 tr. zák.

Při stanovení druhu a výměry trestu musí tedy soud přihlídnout ke všem shora uvedeným ustanovením tr. zák., hodnotit je ve vzájemné souvislosti, a současně s tím vyřešit otázku, zda jde o čin menší nebezpečnosti pro společnost, případně do jaké míry obviněný jeho spáchání lituje a jakým způsobem projevuje účinnou snahu po nápravě.

Při této úvaze přihlídnou soud k tomu, zda obviněný stojí před soudem poprvé, či zda byl vícekrát trestán a zda trestné činy téže povahy neopakoval.

Jak bylo výsledky řízení prokázáno obžalovaný J. D. je osobou mnohokrát trestanou. Před stíháním v této trestní věci byl obžalovaný J. D. soudy trestán celkem dvanáctkrát z toho od roku 1949 sedmkrát.

Za trestné činy, jejichž společným znakem bylo napadání veřejných činitelů a státního a společenského zřízení našeho státu mu byly uloženy i dlouhodobé tresty odnětí svobody, které si obžalovaný J. D. odpykal. Poslední trest odnětí svobody v trvání 18 měsíců byl obžalovanému uložen rozsudkem okresního soudu v Klatovech ze dne 11. ledna 1962 za trestný čin podle § 186 tr. zák. z roku 1950, který spočíval v tom, že obžalovaný dne 26. a 27. listopadu 1961 po požití většího množství alkoholických nápojů v pohostinstvích obtěžoval hosty, provokativně se choval a přítomné zdravil nacistickým pozdravem. Trestný čin útoku na veřejného činitele v daném případě spáchal za šest měsíců po tom, kdy si odpykal trest odnětí svobody v trvání 18 měsíců za předchozí trestnou činnost. Již tato okolnost sama o sobě nasvědčuje tomu, že náprava obžalovaného J. D. je nesnadná a že každé jeho jednání kvalifikované jako trestný čin je nutné z hlediska výměry trestu přísněji hodnotit. Nutnost přísnějšího postihu je odůvodněna celým způsobem života obžalovaného. Celá řada předchozích trestů odnětí svobody, které byly vykonána ve výši až tří roků, nezměnila postoj obžalovaného. Způsob smýšlení obžalovaného se zpravidla projevuje tehdy, když požil větší množství alkoholických nápojů. Opakující se nadměrné požívání alkoholických nápojů a opakované napadání státních orgánů a státního zřízení podstatně zvyšují nebezpečnost trestných činů obžalovaným spáchaných pro společnost. Nebyly proto v tomto případě dány podmínky pro uplatnění § 4 odst. 1 tr. ř., poněvadž obžalovaný neprojevil ani lítost, ani účinnou snahu po nápravě.

Okresní soud proto především pochybil, když přijal nabídnutou záruku závodního výboru ROH pracoviště obžalovaného, jak to vyplývá z protokolu o hlavním líčení a z odůvodnění rozsudku.

Za tohoto stavu a za okolností pro výměru trestu rozhodných, jak to bylo shora uvedeno, je uložení podmíněného trestu odnětí svobody u obžalovaného J. D. vyloučeno. U tohoto obžalovaného nelze předpokládat, že lze dosíci převýchovy pouhou pohrůzkou trestem krátce po tom, když na něho nepůsobil vykonaný trest odnětí svobody časově delší, než jen ten, který v tomto řízení byl obžalovanému uložen. Na tomto závěru nemůže změnit nic ani okolnost, že obžalovaný je dobrým pracovníkem, ochotným i za ztížených podmínek vykonat na něm požadovanou práci. Dobrý pracovní výkon občana je toliko jednou složkou řádného způsobu života pracujícího člověka. Proto splnění jen této jedné složky řádného způsobu života nemůže být okolností, která - nejsou-li současně splněny složky další - by odůvodňovala použití ustanovení o podmíněném odkladu výkonu trestu, jaké má na mysli ustanovení § 58 odst. 1 tr. zák.

Jestliže tedy okresní soud přijal záruku společenské organizace a obžalovanému podmíněně odložil

výkon trestu odnětí svobody, porušil zákon v ustanovení § 4 odst. 1 tr. ř. a § 58 odst. 1 tr. zák.

Stížnost pro porušení zákona podaná předsedou Nejvyššího soudu je tedy důvodná a bylo třeba napadený rozsudek ve výroku o povolení podmíněného odkladu výkonu trestu zrušit. Okresnímu soudu bylo přikázáno, aby v rozsahu zrušení věc znovu projednal a rozhodl, vycházející ze závěrů Nejvyššího soudu shora uvedených. Okresní soud by měl také uvážit případný postup z hlediska ustanovení § 27 odst. 2 písm. b) tr. zák.